

17. Maj 2019

UPA 2019/227
Aqqalu C.Jerimiassen

Ataatsimoorluta pisuussutitta uuliap, atortussiassaatitta, imiutitta nukissiutitta-lu qanoq iliorluta sakkortunerusumik pilerisaarutigisinnaanerigut pillugu apeqquteqaat allaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Randi Vestergaard Evaldsen, Demokraterne)

Oqallisissiaq aallartikkaanni qanoq atorfilittanut tatiginnissuseqanngitsigineq ajoraluartumik takuneqarsinnaavoq. Malunnaqaarlumi Inuussutissarsiornermut naalackersuisoqarfik upariartortuassallugu Demokratikkut nuannarilluinnangarigaat.

Sermeq Imerlu naalackersuisuugallarninni pillugit angalasiimanikka, nunattalu uuliaqarneranik nunatta soqutiginarnerulernissaanut naak sakkussat amigamisaartunnguakkuluit pigigaluarlugit ulapaaruusarsimaqaanga.

Maanna Demokratit assorsuaq paaserusunnarseqqavoq qanorpiaq eqqarsarlutik nunatta avataanit uuliaqarneranit soqutigineqarnerulernissaa pilersaaruteqarfigerusunneraat. Tassami ilisimaneqartut nunatta avataanut paasissutissanik nutaanik nassataalerluni ussassaarisinnaaneringalua nunanut allanut piviusunnngortinneqarsinnaajunnaarneranut siuttuunikuungamik aningaasartassaagaluit peeramikkit.

Taamaattorli Atassummiik oqarusuppugut nuannaarutigalugu maanna Demokratit taamatut oqallissaarummik saqqummiussimmata, malunnarluni assamminnik isaassinerulersimasut nunatta uuliasiornikkut erngullu avammut tunisassiarineqalernissaanut tapersersuileqqissimanertik kingumut nuisissinnaalersimallugu.

Naalackersuisooqatigiissimasut qiningaaffiup siuliani 2014 – 2016 taavalu 2016 – 2018 ajoraluartumik tulluusimaarutissaavallaanngitsumik uuliasiornissamat akuersissutit tunniunneqarnikuusimagaluartut utertiinnartinneranik kinguneqarsimasoq takuneqarsinnaalluarpoq, tamannalumi nassuerutigineqartariaqartoq kanngusuutiginnikkaluarlugu sukasaatitulli isigalugu taaginnartariaqarpoq. Maannali Atassummiik isumaqarpugut Naalackersuisut quttavigisariaqarlugit naak naalackersuisooqatigiinniikkunnaareeralarluta, kingumut nunatsinni uuliasiornikkut nunarput avammut soqutiginarnerulerteqqillugu ulapputeqarluarnermikkut. Minnerunngeqisumillu isumaqarluta atorfilittat suliuartuusut aalajaallutik ajoriinnarnagit nersualaartariaqartut tamanattaq.

Nunarput maanna ima siuarsimatiginngilaq, allaat nammineq suna tamaat uuliasiornermut sermip erngullu niuerutigineqarsinnaaneranut toqqaanaq namminersortunut ingiinnassallugu aallaqqaataaniik. Nuna manna suli uuliasiornikkut nutaraaqaq, akisussaasuniillu soqutiginarsarneqarnissaa nassaartoqarnissaa tikillugu sulissutigisariaqassallugu, piviusoq nassuerutigisinnaallugu ajunngilaq partiitut talerperliugaluaanniluunniit, nassaartoqarlualarpammi

namminersortut tikittalerpata iperariartulerumaaratsigu tamanna. Norge immikkut soqutiginaateqarpoq isiginiassallugu, tassami tunniutiinnarnissamut qallilluinnaqqissaarlutik qillerinerit suliffeqarfissuarmut pisussaaffiliussat naggataarluinnaat atorlugu nassaaramik, 1950-ikkunniillumi suliniut aallartikkamikku aatsaat 1960-ikkut naalluinnaqqissaalerneranni tamanna pivoq, ukiunilu 30-ini tulluuttuni akilersinnaalersinniarlugu sulissutigisimaneranut ullumikkumut takussutissaqarluarpoq, tassami aningaasarsiornerat qiviariaraanni ukiumut nunap kaaviaartitaanni 57%-imut inissisimammat.

Alloriaqqinnissamut atorfilittat kisiisa pisuunerinik niuffarlunnerinillu tikkuartorunnaamilaarlugit suliakkiisarnigut aallunniartigit maangaanniik inatsisartuusugut, ilami suleqatigiinnerluppallaartarnitta arlalitsigullu asuli maani naassanngiusartumik oqallitarnersuatta nikeriartigaarnek ajorpaatigit.

Aatsitassarsiorneq isigissagaanni, nunarput ajunngilluinnartumik aatsitassarsioqatigiiffipiluunersuarnut neqeroorutissaqakuttooraluaqaaq. Taamaattorli politikikkut sulinitinni Atassummiik una eqqaarusupparput, atorfilittat pisuunngillat, uagununa maani inersuarmitugut pisuunerpaasugut nunatsinni aatsitassarsiorfinnik angisuunik pilersitsisoqarnissaanut qunutuallaalertaratta tunuartiinnajavallaarujussuarlutalu. Iami aatsitassarsiorfiit aatsitsiviillu aallartiniartut ukiorpasuarni kingullerni tusartuakkagut nammineq illuani innuttaasugut nangiarsarlugit maani oqaluttuarpugut, suliffeqarfiillu avataaneersut aningaasaliilluarsinnaasut suliffissarpasuarnillu pilersitsisinnaagaluaqisut aporfissanik ujaarliuttuarlugit. Atassutip maanna siulittaasua Siverth K. Heilmann qangaaniilli tusarnaarluarneqarnerulaartarsimasuuppat ila Maniitsup eqqaani aatsitsivissuag pilersipallanneqarsimasuuppat ullumikkummita sumut nunarput killikkaluarpa? Taamaattumik atorfilittanik tikkuartuinianerujussuag maani inersuarmit inissaminiingilaq, uagutsinnut qiviaqqaalaarniarta. Maanna partiit tamassi Atassutip oqartaasitoqaa atortualersimasarsi "Inuk qitiutillugu" sulissagussi ilissittaag uangalu timitaleeqataasariaqarpusi. Aningaasaliisarnissanut tunngatillugu oqallisissiamik suliaqartup taavaa Mittarfissuarnut isumaqatigissummi Greenland Business aningaasarpasuarnik pissarsisimanager atorluarneqarnerusariaqartoq tamakkununnga, Greenland Venture-ili pisimannguatsiarmassuk Atassummiik oqaannarusuppugut, tassamiuku tamakkununnga siunnerfilikkat, qaa atorluakuttoorniartigit.

Oqallisissiami takuneqarsinnavortaaq immikkoortut tallimaanni aatsitassarsiornermut ussasaarisarnermut tunngatillugu angalasarnerit aningaasartaat soorlulusooq annikillisiaqarnerinik oqariartuuteqartut. Paarlattuanilli Atassummiik oqarusuppugut, soqutiginnineq suli naammalersimangippat annikippallaarpallu ersiutaavoq suli annikippallaarsimasut, ulapisitagullu tamassumunnga tungassuteqartuni tapersersunngippallaarsimagigut, qaa suli aallunneruniartsigit mattunniarsarinagit erleruunnaannarnagit.

Qaa atorfilittanut pasillikusannersuag illuaallatseriarlugu maaniittugut uagut immitsinnut aperianiarta, qanoruna nunarput ilusilik siunissamut takorloorippit? Naalakkersuisutta peqataajartortarnerat ajoriinnassavarput? Toqqammavilersuut suminngaanniik tigussavarput oqassagutta tamaana namminersortunut ingipallattariaqarlugu namminerlu iperapallallugu? Nutaarsiassat qinerluariaanni allaaserineqarsimasoq ulloq 8.marts takuneqarsinnaavoq Aatsitassaqarnermut Naalakkersuisoq Canada, Torontomi peqataasoq aatsitassarsiorneq pillugu

ataatsimeersuarnersuarmi, taamatuttaarlu ulloq 4.marts allaaserineqarsimasumi Canadap aatsitassaqaqarnermut naalakkersuisua Amarjeet Sohi (Liberal party) Canadap aatsitassarsiornikkut pilersaarutai pillugit ammaasuusimavortaaq, taakkulumi kisiartaasimajunnangitsut takorlooreersinnaavara. Tamannartaa taamaammatt paasiuminaappoq suna siunnerfiunersoq uani. Greenland Venture aningaasaqarnermigut maanna pitsaanerusumik tunuliaquteqalerneranut Atassummiittaaq pingaartuuttipparput qanoq ilisamik nunatta avammut ussassaarutigineqarnerani tapertaalluurtut inississinnaanerat. Nunatsinnimi ukiorpassuarni inuussutissarsiornikkut siuariartortitsinermik aningaasalersuisarnermillu misilittagaqarluareeqaat iluatinnaatilinnik.

Nunarput aningaasarsiornermigut niuernikkullu pitsaanerusoq tamatta piumagipput takorlooreersinnaavara, taamaammatt aamma uagut qinikkat tatiginarnerusumik pissuseqartariaqarpugut immitsinnut asuli malersuuterusaarneq uppisitsiniaanersuillu illikaallatsilaariarlugit suliassagut nunap siuariartornissaanut aallutsigit, namminermi tunuartitaaneq misillerfigisimagaanni imaattariaqanngilaq tassa kisianni allanut sapinngisaq tamaat akiniutitut tutseqattaarlugu, nunat avatitsinniittut isigipput, suliffeqarfissuit avatitsinniittut isigipput, taamaattumik aalajaattumik sulisinnaalluta takutissinnaagutsigu suliatt iluatsinngisaannartutut oqallisissiamik suliaqartup taakkartugai illuanut mumikkiartulersinnaassagaluarigut qularnanngilaq. Ajornaqaarmi uuliaqarneranik misissuititsinissat siuarsarniarlugillu tusagassiorfitsigut siuarsaanissaangaluamut aningaasaliissutissaanikuungaluit isoriniarlugillu kiap avataaneersup nunarput ornigissagamiuk politikkikkut sulisui taama sangujoraaqqajaatigitillugit. Ullumikkut ingerlanerput tukappallaaqaaq, inuk qitiutillugu sulinissaq tunulliunneqarsimavallaalerpoq, maanili inersuarmi anneruniunnissaq angusassat pivallaarnagit uppisitseriaaniarnerit kisipajaamik piuallaalersimapput. Immitsinnut aperilaartariaqalerpugut, ila kinguaatsinnut taama pissuseqarluta maani inersuarmi immitsinnut takusassiariniarpugut? Ila nunarsuup sinneranut taama immitsinnut takusassiariniarpugut? Asuliinnaavallaarunangilarmi inatsisartuni ilaasortaasimasup oqaatigisimasaa: “Silaqassuseq pigisariaqarpoq inatsisartuni issiassagaanni”.

Nunarput suli sermip erngullu, uuliap gassillu, aatsitassarsiornerit angisuunut allarpaalunnguanullu pisortanit aallunneqarnissaat atorfissaqartikkallarpaa, piffissaq nallerumaarpoq nunarput tamakkunuuna siuarsimalerpat namminersortunut tamakkiisumik illuariartuaalerumaarneri. Maannali pissutsit taamaatsillugit suli aningaasaliinerusariaqarnerput nunatta avammut ussassaarutigineqarnissaanut Atassummiik isumaqarpugut.

Oqallisissiamik suliaqarsimasoq Randi V. Evaldsen (D), Atassummiik qutsavigaarput oqallisissiamik suliaqarsimaneranut.